

MERHABA

Beşinci yılını geride bıraktığımız *Feminist Yaklaşımlar*'ın on altıncı sayısında, tüm olumsuzluklara rağmen ilk sayımızdan itibaren olduğu gibi, yine umut dolu bir “Merhaba” diyor ve tüm kadınların 8 Mart Dünya Kadınlar Günü’nü kutluyoruz.

***

Geçtiğimiz günlerde basında yer alan bir haberde¹, Uludere’de sivil insanların ölümüyle sonuçlanan operasyona katılan pilotların psikolojik travma yaşadıkları, olaydan sonraki on gün boyunca askeri üste izole edildikleri yer alıyordu. Haberden anlaşıldığı üzere, askeri kaynaklar bu travmayı “olağanlaştırmaya” çalışırken, diğer kaynaklar operasyonun sivillere dönük olmasının, operasyon sırasında da sivillerin bombalandığının farkında olunmasının pilotlar üzerinde yarattığı bir travmanın varlığından bahsediyor. Hedef ister üniformalı ister sivil olsun, öldürme eyleminin kendisinin, bunu yapan kişi üzerinde travmatik bir etki uyandıracığı açık. Özellikle Türkiye gibi savaş koşullarının devam ettiği bir ülkede, askerlerin yaşadığı ve kamuya yansiyabilen travmalar hem yaşanan şiddeti tekrar gündemleştirmesi hem de şiddetin, uygulayıcısı üzerindeki etkisini deşifre etmesi açısından önemli görünüyor. Savaş koşullarında yaşanan şiddetle gündelik hayatta kadınlara uygulanan şiddet arasındaki bağ birçok feminist çalışma aracılığıyla görünür kılındı. Bu tarz vakalar, şiddet üzerinden ve şiddet aracılığıyla tanımlanan erkeklik kimliğinin yalnızca bu şiddetin daha görünür ve yaygın olduğu kadınlar veya LGBT bireyler nezdinde değil, erkekler için de yıkıcı sonuçlar doğurduğunu da açığa çıkarıyor.

11 Şubat’ta çoğunluğu İstanbul’dan bir grup feminist kadın, Roboski köyünde yaşayan kadınları ziyaret etti.² Feministlerin bu ziyaretteki izlenimlerinden bir kez daha anlaşıldığı üzere, Uludere’de yaşanan katliam, otuz yıldır olduğu gibi, yine yas tutan, adalet talebinde bulunan ve hayatı yeniden kurmaya çalışan kadınlar bırakmış gerisinde. Yakınlarını kaybeden kadınlar, soruşturma sürecini, tazminat konusunun ele alınma biçimini ve devletin “özür” dilememesini işaret ederek sürecin tamamına ilişkin olarak devletin samimiyetsizliğine dikkat çekiyorlar. Her ne yaşandı ise bunun açığa çıkarılmasını, bu katliamın üzerinin örtülmemesini talep ediyorlar.

Uludere katliamı gibi olaylar “sıcak savaş” koşullarının devam ettiğini gösterirken, KCK operasyonları adı altında yürütülen siyasi tutuklamalar da Türkiye gündemini belirlemeye devam ediyor. Akademisyenlerden gazetecilere, öğrencilere ve kadın hareketi aktivistlerine kadar geniş bir yelpazeyi içeren operasyonlarda tutuklanan kadınların sayısında da ciddi bir

artış söz konusu.³ Siyaset alanının, tüm muhalif kesimler gibi, kadınlar için de kısıtlanmasına devam ediliyor. Son tutuklama furyaları 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü kutlamaya hazırlanan kadınları hedef aldı. 13 Şubat günü, 8 Mart'a hazırlanan KESK, Tüm-Bel-Sen ve SES üyesi kadın aktivistlerin evlerine baskın yapıldı ve kadınlar gözaltına alındı. Sendikal örgütlenmeyi engellemeye dönük bu operasyonlar kadın mücadelesini de kırmayı hedefliyor. Sendikaların siyasi operasyonlarla "terör yuvası" ilan edilmeye çalışılması, sendikal örgütlenmenin yanı sıra, sendikalı kadınların sendika içindeki cinsiyetçilik karşıtı örgütlenmesine de ciddi bir darbe indiriyor.

Kadınlar bir taraftan muhalif siyaset alanının dışına itilmeye çalışılırken, diğer taraftan da hem kamusal hem de özel alanlarda kadınlara dönük fiziksel şiddet varlığını sürdürmeye devam ediyor. Eskisinden farklı olarak feminist kampanyalar sayesinde bunların bir kısmı medyaya daha fazla yansıyor; hatta günlerce gündemde kalıyor ve üzerine çokça tartışılıyor. Ne var ki kadınlara yönelik şiddet vakalarının adil bir şekilde yargılandığı ve sonuçlandığı örneklerle henüz pek rastlamadık. On üç yaşındayken yirmi altı erkeğin tecavüzüne uğrayan N.Ç.'nin davasında, kız çocuğunun rızasını arayan yargının tecavüzcüleri nasıl koruduğuna tanık olduk. Karakolda gördüğü şiddet defalarca televizyon ekranlarına taşınan Fevziye Çelik'in davasında, Siirt'teki tecavüz davasında ya da Fethiye'deki toplu tecavüz davalarında kadınlar lehine, mağduriyetleri azaltacak kararların çıktığından, adil hukuk süreçlerinin işlediğinden bahsetmek maalesef mümkün değil. Devletin adli organları benzer her türlü davada benzer eril kararlar almaya devam ediyor ve devlet, her bir dava ile birlikte şiddetin bizzat eyleycisini korumayı ve ona eşlik etmeyi sürdürmüş oluyor.

Kadına yönelik şiddet her alanda devam ederken bireyi değil aile yapısını korumaya yönelik politikalar önceliğini koruyor. Geçtiğimiz yıl Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı kaldırılmış, yerine Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı kurulmuştu. Başbakan "Biz muhafazakâr demokrat bir partiyiz. Bizim için aile önemli"⁴ diyerek kadına yönelik ayrımcılığı değil ailenin korunmasını merkeze aldığını açıkça ortaya koymuştu. Uzun süredir "Kadının ve Aile Bireylerinin Şiddetten Korunmasına Dair Kanun Tasarısı" hazırlanıyor. Kadın örgütlerinin de hazırlık sürecine yoğun olarak katıldığı ve görüşlerini sunduğu taslağın son hâli geçtiğimiz Ocak ayında açıklandı. Kadın örgütlerinin önerilerine neredeyse hiçbir şekilde yer vermeyen taslak, yürürlükteki kanunun da gerisinde uygulamalar öneriyor:⁵ Önleyici tedbir kararlarını verme yetkisinin mahkemelerden alınarak valilere ve kaymakamlara verilmesi, bir daha şiddet uygulamayacağını söyleyen erkeğin cezasının kaldırılması gibi maddelere bakınca, en basitinden meselenin hukuki bir zeminden siyasi bir zemine taşındığını ve temelde kadının değil erkeğin beyanının esas alındığını görmek hiç zor değil. Kadınların şiddetten korunması konusundaki zaafı çok açık olan bu düzenleme, yasanın hangi kadınları şiddetten koruyacağına dair getirdiği açıklamayla ciddi bir sorun

daha altını çiziyor: Yasa tasarısının kadın örgütlerine açılan ilk hâli nikâhsız kadınların da şiddetten korunmasını içeriyordu. Ancak Başbakanlığın yaptığı müdahale sonrasında, evlilik dışında yakın ilişki yaşayanların yasal güvenceye alınması taslaktan çıkarılınca pek çok kadın şiddetten korunma yasasının dışında bırakılmış oldu.

Şiddeti sona erdirmek için sadece kadına yönelik şiddetle mücadele etmenin yeterli olmadığını, kadına yönelik şiddeti de körükleyen genel şiddet ortamıyla mücadele etmemiz gerektiğini biliyoruz. Hem kadınlara yönelik şiddeti hem de “şiddet” yasasını, savaş koşulları ve süregiden tutuklamalarla birlikte değerlendirmek, bütünlüklü bir tavır geliştirmek açısından önemli bir yerde duruyor. Yeni bir anayasanın yapılması konusu neredeyse gündemden düşmüşken, çeşitli yasalarda “iyileştirmelere” gidilmeye çalışılması, özgürlükçü ve katılımcı bir çerçevede uzlaşılan bir anayasanın yokluğunda, oldukça eksik kalıyor. Yeni bir anayasa, çokça dile getirildiği üzere, öncelikli olarak bir yol temizliğine ihtiyaç duyuyor. Terörle mücadele yasasından özel yetkili mahkemelere kadar siyaset yapmanın önünü kapatan ve ifade özgürlüğünü sınırlandıran yasalar kaldırılmaksızın tüm kesimlerin katılımını sağlayan demokratik bir anayasa yapmak mümkün görünmüyor.

***

Bu sayımızı Karin Karakaşlı'nın “Yargısız” isimli yazısı ile açıyoruz. Türkiye’de süregiden pek çok çözümsüz davanın ve anlamlandırmakta artık güçlük çektiğimiz yargı süreçlerinin gölgesinde Karin Karakaşlı bizlere Türkçeye “Beyaz Şeytan” diye çevrilen *Blow* adlı filmin hikâyesini hatırlatıyor ve bizleri hakikat ve masumiyet algılarımızı sorgulamaya davet ediyor.

İkinci yazımız, Lila Abu-Lughod’un Rabab El Mahdi ile Mısır Devrimi üzerine yaptığı bir söyleşi. “Mısır Devrimi’nde ‘Kadın Meselesi’nin Ötesindekiler” isimli söyleşide, Lila Abu-Lughod ve Rabab El Mahdi, halen tartışılan ve Batı’nın “Arap Baharı” şeklinde tanımladığı devrim sürecini ele alıyorlar. Söyleşide özellikle sürecin Batı’da ele alınan hâli ile nasıl bir oryantalizm örneği oluşturduğu yapılan tartışmalar arasında. Mısır üzerine bir diğer yazı ise Saba Mahmood’un “Günümüz Mısır’ında Mezhep Çatışması ve Aile Hukuku” isimli makalesi. Yazıda, Mübarek rejimi sonrası Mısır’da Müslümanlar ile Kiptiler arasındaki mezhep çatışmasının aldığı şekil ve bu çatışmaların merkezinde yer alan evlilik ve din değiştirme meseleleri ele alınıyor. Yazı, Mısır aile hukukunun ortaya çıkışının tarihini inceleyerek aile hukuku, toplumsal cinsiyet ve mezhep çatışması arasındaki bağı yeniden tartışıyor.

Dergide yer alan diğer bir yazı Şemsa Özar ve Burcu Yakut-Çakar’a ait. “Aile, Devlet ve Piyasa Kısacasında Boşanmış Kadınlar” isimli yazıda Türkiye’de dul ve boşanmış kadınlarla ilgili olarak 2011 yılında yapılan bir araştırmanın bulgularından hareketle, kadınların boşanma sonrası karşı karşıya kaldığı sorunlar ele alınıyor. Mevcut refah rejiminin boşanmış kadınlara

insanca bir yaşam sürmeleri için destek olmak bir yana, kadınlar arasında kategorik farklar yaratarak geçim sıkıntılarını derinleştirebildiği vurgulanıyor.

Cynthia Cockburn'un kaleme aldığı "Feministler ve Barış Hareketleri 'Çifte Militanlığın' Sıkıntıları" başlıklı yazı, savaş karşıtı mücadeleler için örgütlenen yapılarda kadınların sıklıkla karşı karşıya kaldığı bir tartışmayı ele alıyor. Farklı ülkelerde barış hareketleri ve barış aktivistleri üzerine çalışmalar yürütmüş olan Cynthia Cockburn, örgütlenmenin alternatif modellerinin barış hareketinin gücüne güç kattığının görülmesi ve dayanışmamızın bozulmasına izin verilmemesinin önemine vurgu yapıyor.

Derginin son yazısı, kısa bir süre evvel "Bahçeye Hanımeli" isimli albümü çıkan müzisyen Ayşenur Kolivar ile yapılan söyleşi. "Karadenizli Kadın Hikâyelerinin Bahçesinde Bir Gezinti" adını taşıyan söyleşi Ayşenur Kolivar'ın müzik çalışmaları, alan araştırmaları, bu çalışmalarda karşılaştığı kadınlık durumları, bu durumların onun müziğiyle etkileşimi ve müziğini üretip sunarken üzerine kafa yorduğu toplumsal cinsiyet ilişkileri üzerinden ilerliyor.

---

¹ "Uludere'de Pilotlar Travma Yaşamış," Radikal, erişim 20.02.2010.

<http://www.radikal.com.tr/Radikal.aspx?aType=RadikalDetayV3&ArticleID=1079114&CategoryID=77>

² Pınar Ögünç, "Uludere'deki 'Büyük Resmî' mi İstiyorsunuz?" *Radikal*, (17.02.2012). (Erişim 20.02.2012)

<http://www.radikal.com.tr/Radikal.aspx?aType=RadikalYazar&ArticleID=1078994&Yazar=PINAR-OGUNC&CategoryID=98>

"Uludere'den Paylaşımlar için Cumartesi Buluşuyoruz," Sosyalist Feminist Kolektif, erişim 20.02.2012.

<http://sosyalistfeministkolektif.org/component/content/article/2-haberler/183-uludereden-paylamlar-icin-cumartesi-buluuyoruz>

"Kadınların Uludere Ziyareti Mor Bülten/IMC TV," erişim 20.02.2012.

<http://www.youtube.com/watch?v=J16PN-JnLeQ>

³ "İHD: Sendikali Kadınlar Serbest Bırakılsın," Bianet, erişim 20.02.2012. <http://bianet.org/bianet/insan-haklari/136243-ihd-sendikali-kadinlar-serbest-birakilsin>

⁴ Belge, Burçin. "Kadın Bakanlığı Kaldırıldı, Kadınlar Öfkeli," *Bianet* (8 Haziran 2011). (Erişim 20.02.2012)

<http://bianet.org/bianet/bianet/130585-kadin-bakanligi-kaldirildi-kadin-orgutleri-ofkeli>

⁵ "11 Ocak Basın Toplantısı Metni," Kadın Cinayetlerine Karşı İsyandayız, erişim 20.02.2012.

<http://kadincinayetlerineisyandayiz.blogspot.com/2012/01/11-ocak-basn-toplants-metni.html>